

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит та оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему «Організаційно-методичне забезпечення обліку та контролю
запасів (на прикладі ТОВ БАСКО)»
(назва теми)

Виконавець:

студент ЦЗВФН групи М-1

Познякова Ганна Володимирівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д-р. екон. наук, професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Лоханова Наталія Олексіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах сьогодення в системі господарювання на перший план виходить торговельне підприємництво, основною функцією якого є реалізація товарів та надання відповідних послуг з метою задоволення потреб споживачів й отримання прибутку. У таких умовах дуже важливим постає питання організаційно-методичного забезпечення обліку та контролю товарно-матеріальних запасів як одного з найбільш вагомих елементів активів торговельних підприємств [48].

Особливо гостро це питання постає в умовах світової пандемії COVID-19, що спонукала уряди країн світу впроваджувати карантинні заходи та обмежувати діяльність суб'єктів господарювання визначених видів діяльності. Все це призвело до зниження ділової активності компаній та споживчого попиту на деякі групи непродовольчих товарів, та, як наслідок, неминуче вплинуло на оцінку товарно-матеріальних цінностей та ефективність використання оборотних активів.

Проблемам теоретичних основ обліку запасів та оцінки присвячено праці Бурденко І. М. [3], Задорожного З. В. та Крупки Я. Д. [50], Ловінської Л. Г. [15], Лоханової Н. О. [16], Максимової В. Ф. [51], Сиротенко Н. А [45; 46], Теловатої М.Т. [47] та багато інших.

Аналізу проблем конвергенції національних та міжнародних стандартів обліку й методології обліку запасів у відповідності до МСФЗ присвячено праці Кузіної Р. В. [12], Лоханової Н.О. [16], Шкуліпи Л. В. [54] та інших.

Однак, деякі аспекти організаційно-методичного забезпечення обліку та контролю запасів потребують подальшого дослідження, зокрема через оновлення та введення в дію з 1 січня 2020 року Концептуальної основи фінансової звітності та негативного впливу зовнішнього середовища.

Актуальність зазначених питань зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, завдання, об'єкту та предмету дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра – дослідити за допомогою сукупності методів та прийомів організаційно-методичне забезпечення обліку та контролю запасів та надати рекомендації щодо поліпшення процесу управління товариством через його облікову та контрольну функцію.

Відповідно до поставленої мети основними завданнями виступають:

- дослідити поняття «запаси», розглянути існуючі класифікаційні моделі та види оцінок запасів;
- розглянути рівні нормативного регулювання обліку запасів;
- розкрити вимоги міжнародних стандартів обліку щодо методології обліку запасів;
- надати економічну характеристику ТОВ «БАСКО»;
- ознайомитися з організацією обліку запасів на товаристві;
- визначити основні напрями поліпшення організаційно-методичного забезпечення обліку запасів на товаристві;
- проаналізувати стан та ефективність використання оборотних активів на товаристві;

- розкрити організаційні засади контролю запасів на товаристві;
- проаналізувати дані фінансової звітності для оцінки змін в діяльності товариства.

Об'єкт дослідження є процес обліку, контролю та аналізу запасів суб'єктів господарювання України.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних та організаційно-методичних аспектів обліку, аналізу та контролю запасів на ТОВ «БАСКО».

Методи дослідження. Методологічну базу дослідження становлять загальнонаукові прийоми і спеціальні методи, що гуртуються на сучасних наукових засадах економічної науки. Зокрема: абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення, побудови структурно-логічних схем та формулювання висновків; статистичний та економічний – для аналізу обсягу, структури та динаміки оптового товарообороту підприємств оптової торгівлі України, динаміки показників досліджуваного підприємства; таблично-графічний – для систематизації та наочного подання текстової та цифрової інформації, отриманої внаслідок збирання даних, проведення аналітичних процедур та інші.

Інформаційна база дослідження представлена матеріалами Державної служби статистики України; науковими працями у сфері обліку, контролю та аналізу; правовими та нормативними актами Верховної ради України та Міністерства фінансів України щодо організації та ведення бухгалтерського обліку; Концептуальною основою фінансової звітності та Міжнародними стандартами фінансової звітності; обліковою та звітної інформації ТОВ «БАСКО».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (55 найменувань) та 17 додатків. Загальний обсяг роботи становить 172 сторінки. Основний зміст викладено на 69 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні аспекти обліку запасів*» досліджено сутність облікової категорії «запаси», їх класифікацію та види оцінки; порядок їх нормативного регулювання щодо обліку й розкриття інформації у фінансовій звітності. Досліджено методологічні засади обліку запасів згідно з МСФЗ.

У другому розділі «*Організаційно методичне забезпечення обліку запасів на ТОВ «БАСКО»*» надано загальну економічну характеристику товариства, досліджено організаційно-методичне забезпечення обліку запасів на товаристві, зазначено недоліки практичного характеру та розроблено рекомендації щодо їх нівелювання.

У третьому розділі «*Аналіз і контроль стану та руху запасів на ТОВ «БАСКО»*» проаналізовано стан та ефективність використання оборотних активів; досліджено організаційно-методичне забезпечення контролю на товаристві та надано рекомендації щодо його поліпшення; досліджено загальну тенденцію розвитку показників товариства та ідентифіковано суттєвий бізнес-ризик діяльності товариства.

ВИСНОВКИ

Основні висновки та рекомендації теоретичного та практичного характеру, отримані в результаті дослідження, полягають у такому:

1. За результатами дослідження дефініції «запаси» встановлено, що більшість науковців розглядає цю облікову категорію у відповідності до нормативних визначень. Деякими авторами зроблено акценти та економічній сутності цього виду майна, а саме терміні використання, функціональному призначені тощо.

2. На підставі огляду економічної літератури з питань класифікації запасів встановлено факт існування однаково визначених класифікаційних ознак щодо яких наведено різні класифікаційні групи, що, у свою чергу, призводить до штучного їх збільшення та плутанини.

2. Окреслено види оцінок запасів, за результатами чого було визначено відсутність нормативного визначення поняття «балансова вартість запасів» у НП(С)БО 9 «Запаси». Зазначено необхідність доповнення глосарію облікового стандарту цією дефініцією.

3. Окреслено нормативне регулювання обліку запасів на методологічному, методичному та організаційному рівнях. На методологічному рівні здійснено розгляд національного стандарту обліку, на методичному - розкрито порядок документального оформлення матеріалів та малоцінних та швидкозношуваних предметів.

4. У процесі дослідження міжнародних вимог щодо обліку запасів було встановлено, що, незважаючи не зміну підходу щодо визнання активів за оновленою Концептуальною основою фінансової звітності, МСБО 2 «Запаси», який визначає методологічні засади обліку запасів, не зазнав жодних методологічних змін та посилянь на інші концепції. Також визнано майже повну ідентичність методологічних засад обліку запасів за міжнародними та національними стандартами.

5. Дослідження діючої практики організації обліку та контролю було здійснено на базі ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ «БАСКО». Основним видом діяльності товариства є оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням. Товариство є платником податку на прибуток та ПДВ на загальних засадах. Відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» товариство відноситься до складу мікропідприємств однак, за рішенням товариства, подає Фінансову звітність малого підприємства. Форма бухгалтерського обліку автоматизована.

6. Проаналізовано показники фінансової стійкості та платоспроможності суб'єкта господарювання та зроблено висновок про те, що товариство є фінансово стійким та платоспроможним. Однак при цьому звернута увага на значне зростання показника абсолютної ліквідності, що може мати негативний вплив на рівень рентабельності, оскільки залучений капітал вкладається в неробочі активи. Також зазначено, що значення показника загальної ліквідності майже у двічі перевищує рекомендовані значення. Цей факт перш за все обумовлений галузевою особливістю

товариства. Однак, вважаємо за необхідне, рекомендувати управлінському персоналу товариства враховувати фактор ризику можливості затоварювання, особливо в умовах світової пандемії COVID-19.

7. За результатом оцінки практики обліку запасів зроблено висновок про задовільний стан організаційно-методичного забезпечення обліку. Однак, при цьому було зазначено низку недоліків та надано такі рекомендації щодо їх нівелювання.

7.1 На підставі аналізу складу об'єктів запасів, які узагальнені за групами запасів у відповідності до П(С)БО 9, було виявлено, що мають місце випадки необґрунтованого включення об'єктів активу до складу запасів. Рекомендовано включити до наказу про облікову політику класифікаційні групи об'єктів запасів та здійснювати контроль у частині дотримання вимог облікової політики щодо питань їх визнання та класифікації, що дозволить дотримуватися принципу бухгалтерського обліку «послідовність» та коректно відображати об'єкти у складі фінансової звітності.

7.2 З метою підвищення інформаційного наповнення системи бухгалтерського обліку рекомендовано ввести систему аналітичних рахунків до субрахунка 281 «Товари на складі», до основи якої покласти диференціацію товарів за такими групами: загальнобудівничі матеріали, оздоблювальні матеріали, металопрокат, господарські товари, будівельне кріплення. Такий підхід дозволить здійснювати аналіз попиту на певні групи товарів та спланувати види та обсяги товарів для закупки.

7.3 З метою наведення вимог облікової політики до вимог НП(С)БО 9 та НП(С)БО 25 щодо оцінки запасів на дату балансу рекомендовано виключити п. 15 облікової політики, який визначає, що на при складанні балансу товариство здійснює оцінку запасів та відображає у бухгалтерському обліку та звітності за первісною вартістю та викласти його у відповідності до вимог законодавства.

7.4 Встановлено, що товариство згідно з п. 15 облікової політики оцінку запасів при вибутті здійснюють за методом ідентифікованої собівартості, що протирічить сутності методу у разі обліку типових товарів. Надано рекомендації щодо необхідності зміни методу ідентифікованої собівартості на метод середньозваженої собівартості, який є прийнятним при великій кількості запасів різної номенклатури. У свою чергу використання методу середньозваженої собівартості обумовлює необхідність зазначення періодичності визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів, а саме: за звітний місяць або на дату здійснення операції.

7.5 Визначено необхідність доповнення облікової політики такими елементами:

- «База розподілу транспортно-заготівельних витрат, що прямо включаються до первісної вартості запасів», що дозволить дотримуватися єдиного підходу щодо розподілення таких витрат;

- «Способи обліку товарів». На підставі аналізу діючої практики визначено, що товариство здійснює облік товарів за цінами придбання, а не за цінами реалізації. Однак, таке альтернативне облікове рішення не зафіксовано в обліковій політиці.

9. За результатами дослідження питань ефективності використання оборотних активів товариства визначено, що в цілому оборотні активи використовуються ефективно, що у 2020 році дозволило додатково вивільнити коштів з господарського

обороту на суму 1606,59 грн. Рекомендовано управлінському персоналу товариства надалі скорочувати терміни обороту оборотних активів через налагодження платіжної дисципліни щодо дебіторської заборгованості; та розширення каналів збуту щодо товаро-матеріальних цінностей.

За результатами аналізу рентабельності оборотних активів встановлено, що показники 2019-2020 році значно погіршилися у порівнянні з показниками 2018 року. Так, чистий прибуток 2020 року на 180,9 тис. грн є меншим за аналогічний показник 2018 року, віддача оборотних активів зменшилася на 10,5 пунктів, а рентабельність - на 12,32 відповідно. Причиною такого різкого зменшення у введення карантинних обмежень щодо здійснення господарської діяльності, які були пов'язані з світовою пандемією

COVID-19 та саме зменшенням попиту населення на будівельні матеріали в умовах невизначеності. У 2020 році показники ефективності діяльності зазнавали позитивних змін, що пов'язано з впровадженням інтернет-торгівлі через сайт компанії та послаблення карантинних заходів, які було впроваджено державою.

10. Досліджено систему внутрішнього контролю на ТОВ «БАСКО» та встановлено, що поза увагою управлінського персоналу постали заходи контролю націлені на збереження запасів та врегулювання графіку документообігу руху запасів. Встановлено факт відсутності проведення обов'язкової інвентаризації перед складання річної фінансової звітності та позапланових перевірок.

Розроблено та рекомендовано товариству для застосування під час проведення інвентаризації 2021 року форму інвентарного опису, яка дозволяє фіксувати факти відповідності критеріям визнання та достовірності оцінки.

11. Проаналізовано загальну тенденцію чистого прибутку від реалізації товарів та операційного прибутку, за результатами чого встановлено їх негативну тенденцію. На підставі середньої тенденції зростання операційного прибутку ідентифіковано суттєвий бізнес-ризик, на який наражається товариство в процесі здійснення господарської діяльності. Надано рекомендації управлінському персоналу щодо необхідності розширення каналів збуту товарів, зокрема просування інтернет-торгівлі через сайт товариства та здійснення диверсифікації діяльності компанії, а саме проникнення у нові сфери діяльності, розширення діапазону товарів та послуг.

На нашу думку, наведені рекомендації щодо поліпшення організаційно-методичного забезпечення обліку та контролю запасів на ТОВ «БАСКО» сприятиме покращенню інформаційного забезпечення процесу управління запасами та дозволить підвищити якість фінансової звітності.

АНОТАЦІЯ

Познякова Г.В. «Організаційно-методичне забезпечення обліку та контролю запасів (на прикладі ТОВ «БАСКО»»).

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». - Одеський національний економічний університет. Одеса, 2021 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження - процес обліку, контролю та аналізу запасів суб'єктів господарювання України.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти організаційно-методичного забезпечення обліку та контролю запасів на ТОВ «БАСКО».

Досліджено сутність облікової категорії «запаси»; існуючі їх класифікаційні моделі та види оцінок; нормативне регулювання обліку цього виду активу; організаційно-методичне забезпечення обліку та контролю основних засобів на товаристві.

Проаналізовано вимоги міжнародних стандартів щодо обліку запасів; фінансовий стан та платоспроможність товариства; стан та ефективність використання оборотних активів; загальні тенденції розвитку показників діяльності товариства.

Визначено необхідність доповнення НП(С)БО 9 визначенням поняття «балансова вартість»; розширити типову форму інвентаризаційного опису запасів критеріями визнання та оцінки основних засобів.

Ключові слова: активи, запаси, товари, облікова політика, облікова оцінка, елемент облікової політики.

ANNOTATION

Pozniakova H.V. Organizational and methodological inventory accounting and control support (based on "BASCO" LLC)

Thesis of Master degree in specialty 071 «Accounting and Taxation» under the master's program «Accounting, Auditing and Taxation of the Entrepreneurial Activity» - Odessa National Economics University. – Odessa, 2021.

Thesis consist of three chapters. Object of study is the process of accounting, control and analysis of inventories of economic entities.

Theoretical and practical aspects of organizational methodological support of accounting and control of stocks at "BASCO" LLC.

The essence of the accounting category "reserves" is investigated; their existing classification models and types of estimates; regulatory regulation of accounting of this type of asset; organizational and methodological support of accounting and control of fixed assets company.

The requirements of international standards for inventory accounting are analyzed; financial condition solvency of the company; and efficiency use of current assets; general trends in the development of performance indicators associations.

The need to supplement NP (S) BO 9 "balance value"; expand a typical form of inventory inventory description criteria for recognition and evaluation of fixed assets.

Keywords: assets, inventories, accounting policy, accounting estimate, element of accounting policy.